

ปัญหาการปล่อยชั่วคราวผู้กระทำความผิดในคดีอาญา Temporary Release of Criminal Offenders According

สุเทพ กาวิละ¹

Suthep Kavila¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการปล่อยชั่วคราวผู้กระทำความผิดในคดีอาญา ซึ่งพิจารณาจากปัญหา ผู้มีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราว หรือศาลวินิจฉัยคำร้องขอปล่อยชั่วคราวจะมีลักษณะเป็นไปตามดุลพินิจและความคิดเห็นส่วนบุคคล การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากเอกสารกฎหมาย

จากการศึกษาพบว่า การขอให้ปล่อยชั่วคราวผู้กระทำความผิดในคดีอาญา จะต้องพิจารณาจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 ถ้ามีคำคัดค้านของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ โจทก์ หรือผู้เสียหาย แล้วแต่กรณี ศาลพึงรับประกอบการวินิจฉัยได้ และ เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลอาจรับฟังข้อเท็จจริง รายงานหรือความเห็นของเจ้าพนักงานเพื่อประกอบการพิจารณา ซึ่งหมายความว่า การให้อำนาจเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราว หรือศาลวินิจฉัยคำร้องขอปล่อยชั่วคราว ซึ่งจะเป็นไปตามดุลพินิจและความคิดเห็นส่วนบุคคลมากกว่าจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง ซึ่งอาจเกิดการผิดพลาดคือไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวได้

ดังนั้นจึงมีเสนอแก้ไข ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคสอง เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลอาจสั่งให้มีการสืบเสาะพฤติการณ์แห่งคดี คุณลักษณะของผู้กระทำความผิดประกอบการพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราว

คำสำคัญ : ปล่อยตัวชั่วคราว, ผู้กระทำความผิด, คดีอาญา

Abstract

The objective of this Research is to study the theoretical concepts related to the provisional release of offenders in criminal cases. This study was a qualitative research by analyzing legal documents.

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

The study results showed found that the request for temporary release of offenders in criminal cases must consider the Criminal Procedure Code, Section 108 as following if there was an objection of the inquiry official prosecutor, plaintiff or victim, the court should be able to support the diagnosis. And paragraph two, the competent official ordered the temporary release or the court might hear the facts, report, or opinion of an official, which the law prescribed to have authority and duties related to such matters for consideration a request, which gave the authority to the official who had the authority to order the temporary release or the court ruled the petition for temporary release.

Therefore, it could be proposed to modify Criminal Procedure Code, Section 108 paragraph two, an official had authority to order temporary release or the court might order to investigate of the circumstances of the case, the characteristics of the offender, to supporting the temporary release request.

Keywords: Temporary, release , criminal offenders

บทนำ

เมื่อมีผู้กระทำความผิดรัฐมีความจำเป็นที่จะต้องทำการควบคุมผู้กระทำความผิดไว้โดยอาศัยกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งเป็นกระบวนการตามกฎหมายที่มุ่งรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม โดยการนำตัวผู้กระทำความผิดทางอาญามาลงโทษภายใต้การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลนั้น และให้บุคคลนั้นต่อสู้ข้อกล่าวหาได้อย่างเป็นธรรม (วรชาติ เกลี้ยงแก้ว, 2558) เมื่อบุคคลถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดหรือถูกฟ้องต่อศาลว่าได้กระทำความผิดอาญานอกจากกฎหมายจะถือว่าบุคคลนั้นยังเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่จนกว่าจะมีการพิพากษาว่ากระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหาแล้ว บุคคลนั้นยังจะต้องได้รับการรับรองและคุ้มครองภายใต้หลักสิทธิมนุษยชน และหลักการสากล ว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ข้อ 9, 10, 11 (1) และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ 9 (1) (3) เพื่อเป็นกลไกเสริมสร้างให้ผู้ถูกกล่าวหาที่มีความเสมอภาคในการต่อสู้คดีอย่างชอบธรรม (คณิต ณ นคร, 2546) การปล่อยตัวชั่วคราวจึงเป็นมาตรการอย่างหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่เข้ามาคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการผ่อนคลายการจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาภายใต้หลักการตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

การปล่อยตัวชั่วคราวผู้กระทำความผิดในคดีอาญา มีกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มีบทบัญญัติมิให้กระทำการกระทบกระเทือนต่อสิทธิ หรือเสรีภาพในชีวิตหรือร่างกาย

เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ บุคคลจะรับโทษอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้ ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ การควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี (มาตรา 28 มาตรา 29) เป็นการให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของผู้กระทำความผิดในคดีอาญา ดังนั้นแม้ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะถูกควบคุมหรือคุมขังในชั้นสอบสวนของเจ้าหน้าที่พนักงานตำรวจหรือ กระบวนการชั้นส่งฟ้องของพนักงานอัยการ หรือระหว่างการพิจารณาคดีของศาล และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ การขอลปล่อยชั่วคราวจึงย่อมเป็นสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา

ปัจจุบันระหว่างการพิจารณาคดีที่มีโทษทางอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกจับมักจะต้องถูกขังระหว่างการพิจารณาเพื่อเป็นหลักประกันว่าจะมีตัวจำเลยอยู่ระหว่างการพิจารณาคดีและการบังคับโทษ การขังบุคคลระหว่างการพิจารณาเป็นมาตรการที่มีผลกระทบต่อสิทธิของประชาชนมากที่สุด การปล่อยชั่วคราวเป็นมาตรการเดียวที่มีเพื่อลดทอนผลกระทบดังกล่าว (วิระอนงค์ จงจิตร, 2562) ในการปล่อยชั่วคราวนั้นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วางหลักเกณฑ์ให้ศาลพิจารณาเหตุผลหลายประการ เพื่อใช้ดุลพินิจในการพิจารณาคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว เช่น พิจารณาถึงความหนักเบาแห่งข้อหา พยานหลักฐานที่ปรากฏแล้วมีเพียงใด พฤติการณ์ต่างๆ แห่งคดีเป็นอย่างไร เชื่อถือผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกันได้เพียงใด ผู้ต้องหาหรือจำเลยน่าจะหลบหนีหรือไม่ ภัยอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดจากการปล่อยชั่วคราวมีเพียงใดหรือไม่ และประการสำคัญ ถ้ามีคำคัดค้านการปล่อยตัวชั่วคราวของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ โจทก์ ผู้เสียหายหรือรายงานความเห็นของเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่นั้น ศาลจะรับฟังประกอบการวินิจฉัยด้วยก็ได้ ในกรณีศาลสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ผู้ร้องขอมีสิทธิยื่นคำร้องอุทธรณ์ (มาตรา 108 มาตรา 119 ทวิ)

ในญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา กฎหมายในการปล่อยชั่วคราวของญี่ปุ่น การปล่อยชั่วคราวผู้กระทำความผิดในคดีอาญาจะเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในชั้นสอบสวนของตำรวจและพนักงานอัยการ ผู้ต้องหาจะไม่มีสิทธิขอการปล่อยชั่วคราว จะมีได้ในชั้นพิจารณาคดีและก่อนที่จะอนุญาต ศาลจะฟังความเห็นจากทั้งทนายจำเลย และพนักงานอัยการ ในสหรัฐอเมริกา การปล่อยชั่วคราวผู้กระทำความผิดอาญา จะเป็นไปตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 3142 (g) ศาลจะใช้ดุลพินิจในการปล่อยชั่วคราว โดยพิจารณาจากลักษณะของข้อหา พยานหลักฐานที่มีต่อผู้ต้องหาและจำเลย ประวัติของผู้ต้องหา ลักษณะของบุคคล สภาพทางกายและจิตใจ ความ

ผูกพันกับครอบครัว การทำงาน ความผูกพันกับชุมชน ประวัติเกี่ยวกับอาชญากรรม ศาลจะใช้ดุลพินิจ ในการกำหนดเงื่อนไข สำหรับการปล่อยชั่วคราว โดยให้พิจารณาสิ่งประกอบต่างๆประกอบด้วย

จะสังเกตว่าการให้อำนาจเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราว หรือศาลวินิจฉัยคำร้อง ขอลปล่อยชั่วคราวจะมีลักษณะเป็นไปตามดุลพินิจของศาลมากกว่าจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง ซึ่งอาจเกิดการผิดพลาดได้ และกรณีที่ศาลสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ผู้ร้องขอมีสหิทธิ์ยื่นคำร้อง อุทธรณ์คำสั่งนั้นได้ แสดงให้เห็นว่าคำสั่งศาลชั้นต้นก็อาจเกิดข้อผิดพลาดได้ ผู้วิจัยจึงควรแก้ไขเพิ่มเติม บทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวให้มีความเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการปล่อยชั่วคราวผู้กระทำความผิดในคดีอาญา ซึ่งพิจารณาจาก 1)สาเหตุที่ต้องมีการขอลปล่อยชั่วคราวผู้กระทำความผิดในคดีอาญา 2)ผลกระทบในการไม่ได้รับการ ปล่อยชั่วคราวผู้กระทำความผิดในคดีอาญา 3)การขอลปล่อยชั่วคราวผู้กระทำความผิดในชั้นพนักงาน สอบสวน หรือ ศาล 4) การปล่อยชั่วคราวในญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา
2. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวผู้กระทำความผิดใน คดีอาญา ของญี่ปุ่นและของสหรัฐอเมริกา และของประเทศไทย
3. เพื่อวิเคราะห์เสนอแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยชั่วคราวผู้กระทำความผิดใน คดีอาญา

สมมุติฐานของการวิจัย

การใช้ดุลพินิจปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาของเจ้าพนักงานหรือศาล เป็น การให้อำนาจเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราว หรือศาลวินิจฉัยคำร้องขอลปล่อยชั่วคราวจึง มีลักษณะเป็นไปตามดุลพินิจและความคิดเห็นส่วนบุคคลมากกว่าจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง ซึ่งถ้าหากมีการสืบเสาะความประพฤติของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญามาประกอบการพิจารณา คำสั่งปล่อยชั่วคราวจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย

ขอบเขตการวิจัย

ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยชั่วคราวผู้กระทำความผิดในคดีอาญา ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และ กฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง กฎ ประกาศ คำสั่ง ที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยชั่วคราว ทั้งของ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และของประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวินิจฉัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) ตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตำราทางวิชาการ วารสาร บทความ รายงานการวิจัย ทำการวิเคราะห์ เสนอแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวผู้กระทำความผิดในคดีอาญา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในส่วนของการใช้ดุลพินิจปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาของเจ้าพนักงานหรือศาล โดยศึกษาความเป็นมา สภาพปัญหา แนวคิด และทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ดุลพินิจปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาของเจ้าพนักงานหรือศาลเนื่องจากการใช้ดุลพินิจ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

(1) ทำให้ทราบปัญหาการปล่อยชั่วคราวผู้กระทำความผิดในคดีอาญา จาก 1)สาเหตุที่ต้องมีการขอปล่อยชั่วคราวผู้กระทำความผิดในคดีอาญา 2)ผลกระทบในการไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราวผู้กระทำความผิดในคดีอาญา 3)การขอปล่อยชั่วคราวผู้กระทำความผิดในชั้นพนักงานสอบสวน หรือศาล 4) การปล่อยชั่วคราวในญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา

(2) ทำให้ทราบ มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยชั่วคราวผู้กระทำความผิดในคดีอาญา ของญี่ปุ่นและของสหรัฐอเมริกา และของประเทศไทย

(3) ทำให้ทราบผลการวิเคราะห์เสนอแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยชั่วคราวผู้กระทำความผิดในคดีอาญา

สรุปผลการวิจัย

การปล่อยตัวชั่วคราวเป็นมาตรการอย่างหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่เข้ามาคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการผ่อนคลายการจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาภายใต้หลักการตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งสามารถสรุปปัญหาได้ดังนี้

1) ปัญหาสาเหตุที่ต้องมีการขอปล่อยชั่วคราว ผู้กระทำความผิดในคดีอาญา สืบเนื่องมาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มีบทบัญญัติว่า ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ การควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้

กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี จึงต้องนำวิธีการปล่อยชั่วคราวมาใช้แก่ผู้กระทำความผิดในคดีอาญาที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษาว่ามีความผิด

2) ปัญหาผลกระทบในการไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราวผู้กระทำความผิดในคดีอาญา อาจมีผลกระทบต่อการดำเนินคดีของผู้ต้องหาและจำเลย เพราะการควบคุม ผู้ต้องหาและจำเลย เป็นการตัดโอกาสในการแสวงหาพยานหลักฐาน การที่จะปรึกษาหารือกับทนายความในการต่อสู้คดี และการที่ผู้กระทำความผิดถูกคุมขังอยู่นั้นจะเป็นตราบาปอย่างหนึ่งถึงแม้ว่าในที่สุดผู้ต้องหาและจำเลยจะได้รับการพิพากษาให้เป็นผู้บริสุทธิ์ ทั้งยังทำให้รัฐต้องสิ้นเปลืองงบประมาณในการควบคุม

3) ปัญหาการขอปล่อยชั่วคราวผู้กระทำความผิดในชั้นพนักงานสอบสวน หรือ ศาล ถ้ามีคำคัดค้านของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ โจทก์ ผู้เสียหาย หรือรายงานหรือความเห็นของเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับการนั้น ศาลรับมาประกอบการวินิจฉัยได้ ซึ่งเงื่อนไขดังกล่าวอาจเกิดความไม่ยุติธรรมแก่ผู้กระทำความผิดเนื่องจากคำคัดค้านดังกล่าวอาจเกิดจากเหตุผลส่วนตัว

4) ในญี่ปุ่น ขณะทำการสอบสวน ผู้ต้องหาไม่มีสิทธิขอประกันตัว เนื่องจากในชั้นสอบสวนตำรวจและอัยการมีอำนาจควบคุมตัวผู้ต้องหาเพื่อทำการสอบสวนในระยะเวลาที่ค่อนข้างสั้นมาก หลังจากพนักงานอัยการได้ฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ศาลจึงอาจให้ประกันตัวได้ในกรณีที่ไม่มีเหตุทำให้จำเลยอาจไปก่ออาชญากรรมอื่นได้อีก ซึ่งเป็นกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยยังมิได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ในสหรัฐอเมริกา ปัจจัยที่ศาลจะใช้ประกอบดุลพินิจว่าควรอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว โดยพิจารณาจากลักษณะของข้อหา ความผิดเกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือไม่ พยานหลักฐานที่มีต่อผู้ต้องหาและจำเลย ประวัติของผู้ต้องหาและจำเลย รวมถึงลักษณะของบุคคล สภาพทางกายและจิตใจ ความผูกพันกับครอบครัว ความผูกพันกับชุมชน ประวัติเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติด ประวัติอาชญากรรม

อภิปรายผล

หลักพื้นฐานของการปล่อยชั่วคราวผู้กระทำความผิดในคดีอาญา ปรากฏตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีบทบัญญัติ ให้สิทธิและเสรีภาพแก่ของปวงชนชาวไทยแต่ต้องไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น หลักการปล่อยชั่วคราวจึงสรุปได้ดังนี้

1) ปัญหาสาเหตุที่ต้องมีการขอปล่อยชั่วคราว ผู้กระทำความผิดในคดีอาญา สืบเนื่องมาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มีบทบัญญัติให้ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การปล่อยชั่วคราวผู้กระทำความผิดในคดีอาญา ในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดอาญามีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของรัฐและเพื่อให้ได้มาซึ่ง พยานหลักฐานอันนำไปสู่การพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาและจำเลยดังกล่าวทำให้รัฐมีความจำเป็น จะต้องจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาและจำเลยซึ่งเป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดโดยการควบคุมตัวไว้ระหว่างการดำเนิน

คดีอาญา ทั้งในชั้นการดำเนินคดีของเจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงาน อัยการและระหว่างการดำเนินคดีของศาล เพื่อป้องกันมิให้ผู้ต้องหาและจำเลยหลบหนี (นพนิธิ สุริยะ, 2537) ป้องกันมิให้ผู้ต้องหาและจำเลยมีโอกาสไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานป้องกันมิให้ผู้ต้องหาและจำเลยไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น หรือเพื่อป้องกันมิให้ผู้ต้องหาและจำเลยไปก่อให้เกิดอุปสรรคหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อการดำเนินการของเจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานอัยการและระหว่างการดำเนินคดีของศาล (วิชญ์ เครื่องงาม, 2520) การควบคุมตัวผู้ต้องหาและจำเลยไว้ระหว่างการดำเนินคดีอาญาจึงถือเป็นหลักประกันในการบังคับโทษจะยังคงมีตัวผู้ต้องหาและจำเลยอยู่ การควบคุมตัวผู้ต้องหาและจำเลย เอา ไว้ระหว่างการดำเนินคดีอาญาจึงเป็นวิธีการหนึ่ง que แสดงให้เห็นว่ากระบวนการยุติธรรมมีความศักดิ์สิทธิ์ ผู้ต้องหาและจำเลยที่กระทำผิดจะต้องได้รับโทษตามคำพิพากษา ทำให้คนในสังคมทุกคน เคารพกฎหมาย ไม่ไปกระทำความผิด บ้านเมืองอยู่ในระเบียบวินัย การดำเนินคดีต้องไม่กระทบต่อสิทธิของผู้ต้องหาและ จำเลยที่จะต้องสามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่โดยมีหลักประกันที่จำเป็นสำหรับการต่อสู้เพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตน (พนัส ทัศนียานนท์, 2523)

2) ปัญหาผลกระทบในการไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราวผู้กระทำความผิดในคดีอาญา อาจมีผลกระทบต่อการดำเนินคดีของผู้ต้องหาและจำเลย เพราะการควบคุม ผู้ต้องหาและจำเลยเป็นการลดทอนศักยภาพในการต่อสู้คดี เป็นการตัดโอกาสในการแสวงหา พยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของตนเองรวมถึงตัดโอกาสในการที่จะปรึกษาหารือกับ ทนายความได้อย่างเต็มที่ ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้ต้องหาและจำเลยต้องรับสารภาพเพื่อให้คดียุติโดยเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีที่มีข้อหาเล็กน้อยอาจทำให้ต้องมีการลงโทษผู้บริสุทธิ์เกิดขึ้นได้ ทั้งนี้เพราะ ตัวผู้ต้องหาและจำเลยเองเป็นเพียงบุคคลเดียวที่ทราบว่าเป็นผู้กระทำความผิดอาญาหรือไม่ และ เป็นผู้ที่ทราบดีที่สุดว่าพยานหลักฐานใดบ้างถึงแม้ว่าทนายความจะเป็นผู้ที่มีความรู้ทางกฎหมายแต่ ก็ไม่มีทางที่จะทราบนอกจากจะได้รับความร่วมมือในการนำเสนอหลักฐานจากตัวของผู้ต้องหาและ จำเลยเอง ทนายความจึงมีฐานะเป็นเพียงผู้ช่วยผู้ต้องหาและจำเลยในการพิสูจน์ความบริสุทธิ์เท่านั้น (ชัยวิวัฒน์ หิรัญวัฒน์, 2545)

ผลกระทบต่อสถานภาพทางเศรษฐกิจและสถานภาพทางสังคมของผู้ต้องหาและจำเลย กล่าวคือ การที่ผู้ต้องหาและจำเลยถูกดำเนินคดีอาญานั้นได้ทำให้กลายเป็น ตราบาปอย่างหนึ่ง และถึงแม้ว่าในที่สุดผู้ต้องหาและจำเลยจะได้รับการพิพากษาให้เป็นผู้บริสุทธิ์ คาม ผู้ต้องหาและจำเลยก็ได้ถูกพิพากษาจากสังคมไปแล้วว่าเป็นคนไม่ดีในสังคม รวมถึงครอบครัว ของผู้ต้องหาและจำเลยด้วยที่ได้รับผลจากการที่สังคมได้พิพากษาไปก่อนแล้ว ทำให้ตัวผู้ต้องหา และจำเลยอาจต้องออกจากงาน หา งานทำไม่ได้ในภายหลัง และหากผู้ต้องหาและจำเลยมีธุรกิจ สานตัวเป็นของตนเองก็ยิ่งส่งผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจต่อไปได้ จากผลดังกล่าวทำให้ผู้ต้องหา และจำเลยไม่ได้รับความน่าเชื่อถือในสังคมอีกต่อไป

ผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม เนื่องจากการควบคุมตัวผู้ต้องหาและ เลยนันรัฐจะต้องเป็นผู้ดูแล ทำให้รัฐต้องสิ้นเปลืองงบประมาณในการควบคุม ซึ่งงบประมาณ ดังกล่าวส่วนมากจะเป็นเงินที่ได้มา

จากการจัดเก็บภาษีของประชาชนทั้งสิ้น นอกจากนี้ผู้ต้องหาและ จำเลยอาจถูกปฏิบัติเยี่ยงนักโทษ และอาจได้รับอันตรายหรือความไม่ปลอดภัยต่อชีวิต ร่างกาย หรือ สุขภาพใจเกิดความไม่เป็นธรรม และสร้างความทุกข์ทรมานให้แก่ผู้ต้องหาและจำเลย

3) ปัญหาการขอลปล่อยชั่วคราวผู้กระทำความผิดในชั้นพนักงานสอบสวน หรือ ศาล ซึ่งเริ่มต้นตามขั้นตอน (การดำเนินคดีอาญา, ออนไลน์ 18 สิงหาคม 2563) พนักงานสอบสวน ผู้ที่มีอำนาจทำการสอบสวนคือพนักงานสอบสวน ทำการรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา การดำเนินการในชั้นสอบสวนนั้นพนักงานสอบสวนจะต้องทำการแจ้งข้อหาให้แก่ผู้ต้องหา แจ้งสิทธิต่าง ๆ ให้แก่ผู้ต้องหาทราบด้วย รวมถึงการได้รับการปล่อยชั่วคราวในระหว่างการสอบสวน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ต้องหานั้นได้มีสิทธิในการต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่

พนักงานอัยการ เมื่อทำการสอบสวนเสร็จก็จะส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการ หากพนักงานอัยการเห็นว่าคดีไม่มีมูลอาจมีคำสั่งไม่ฟ้องหรือสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติมได้ หรือหากว่าพนักงานอัยการเห็นว่าตามสำนวนการสอบสวนและพยานหลักฐานนั้นเป็นที่เชื่อได้ว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดจริง ก็มีคำสั่งฟ้องคดีและนำตัวผู้ต้องหาไปส่งฟ้องยังศาลที่มีเขตอำนาจต่อไป ซึ่งในขณะที่พนักงานอัยการยังไม่ส่งฟ้องนั้น ผู้กระทำความผิดในคดีอาญาหรือผู้ต้องหาอาจมีการร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวได้

ศาล เมื่อฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลแล้ว จะเข้าสู่การพิจารณาของศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นการพิจารณาคดีในระบบกล่าวหา มีการพิจารณาสืบพยาน หลังจากนั้นศาลจะทำคำพิพากษา คู่ความอาจอุทธรณ์ ฎีกาคำพิพากษาต่อไป ซึ่งในระหว่างขั้นตอนดังกล่าวผู้กระทำความผิดในคดีอาญาหรือผู้ต้องหาอาจมีการร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวได้

ปัญหาการขอลปล่อยชั่วคราวผู้กระทำความผิดในคดีอาญา ตาม (1) (2) และ (3) ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องขังตามหมายศาล ถ้ามีคำคัดค้านของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ โจทก์ หรือผู้เสียหาย ศาลรับประกอบการวินิจฉัยได้ เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลอาจรับฟังข้อเท็จจริง รายงานหรือความเห็นของเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับการนั้นเพื่อประกอบการพิจารณาสั่งคำร้องด้วยก็ได้ ซึ่งเงื่อนไขดังกล่าวอาจเกิดความไม่ยุติธรรมแก่ผู้กระทำความผิดเนื่องจากคำคัดค้านดังกล่าวอาจเกิดจากเหตุผลส่วนตัว เจ้าพนักงาน หรือ ศาล ควรจะสั่งให้ให้มีการสืบเสาะพฤติการณ์แห่งคดี คุณลักษณะของผู้กระทำความผิดประกอบการพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราว (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 (7))

4) ในญี่ปุ่นจะมีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ค.ศ. 1948 ในชั้นสอบสวนของตำรวจและพนักงานอัยการ ก่อนที่จะมีการฟ้องร้องดำเนินคดีในศาล ในกรณีที่ผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวภายในอำนาจของตำรวจ 48 ชั่วโมง หรือภายในอำนาจของอัยการ 24 ชั่วโมง ผู้ต้องหาคดีอาญาในระบบกฎหมายของญี่ปุ่น จะไม่มีสิทธิขอประกันตัว เนื่องจากในชั้นสอบสวนก่อนที่พนักงานอัยการจะ

ได้ฟ้องคดีต่อศาล ตำรวจ และอัยการมีอำนาจควบคุมตัวผู้ต้องหาเพื่อทำการสอบสวนในระยะเวลาที่ค่อนข้างสั้นมาก คือไม่เกิน 72 ชั่วโมง จึงอาจเป็นการไม่สะดวกที่จะให้ประกันตัวผู้ต้องหาไปในช่วงระยะเวลานี้ หรือแม้แต่ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นต้องควบคุมตัวผู้ต้องหาเกินกว่าระยะเวลา 48 หรือ 24 ชั่วโมง และมีการนำตัวผู้ต้องหาไปขอฝากขังหรือขอให้ศาลออกหมายจับผู้ต้องหาในชั้นก่อนการพิจารณาพิพากษาคดีได้อีกไม่เกิน 2 ครั้งๆ และไม่เกิน 10 วันก็ตาม ผู้ต้องหาที่ไม่มีสิทธิได้รับการประกันตัวในช่วงระยะเวลานี้ก็เช่นกัน เนื่องจากในช่วงระยะเวลาดังกล่าวหากให้ประกันอาจจะเป็นการไม่สะดวกสำหรับตำรวจหรือพนักงานอัยการในการสอบสวนหรือสอบปากคำผู้ต้องหาตาม มาตรา 198 กฎหมายจึงมิได้บัญญัติถึงการให้ประกันตัวผู้ต้องหาในชั้นนี้ได้ อีกทั้งประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 207 วรรคแรกตอนท้าย ยังได้บัญญัติไม่ให้ศาลพิจารณาคำร้องเกี่ยวกับการประกันตัวในชั้นพิจารณาคำร้องขอฝากขังผู้ต้องหาด้วย

หลังจากมีการดำเนินคดีโดยพนักงานอัยการได้ฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ผู้ต้องหาซึ่งเปลี่ยนฐานะเป็นจำเลย ในคดีอาญาก็มีสิทธิที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวจำเลยหรือผู้ต้องหาได้ โดยผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง ได้แก่ ตัวจำเลยเอง ญาติของจำเลย หรือทนายความของจำเลย อย่างไรก็ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 89 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่จะไม่อนุญาตให้จำเลยประกันตัวได้หากปรากฏว่าคดีที่จำเลยถูกฟ้องมีอัตราโทษจำคุก ตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป และคดีนั้นมิได้มีผลสมควรอันเชื่อได้ว่า จำเลยอาจทำลายพยานหลักฐานในคดี หรืออาจหลบหนีแต่ถ้าเป็นกรณีเพียงเพราะศาลเชื่อว่าจำเลยมีแนวโน้มที่จะก่ออาชญากรรมอื่นอีก หากได้รับการปล่อยชั่วคราว โดยปกติศาลจะไม่ปฏิเสธถึงการให้จำเลยได้ประกันตัว ดังนั้นศาลจึงอาจให้ประกันตัวได้ในกรณีที่แม้มีเหตุทำให้จำเลยอาจไปก่ออาชญากรรมอื่นได้อีกการที่ศาลของญี่ปุ่น ไม่อาจถือเอาเหตุดังกล่าวมาเป็นข้ออ้างในการไม่ให้ประกันตัวจำเลย น่าจะเป็นเพราะว่าการที่จำเลยจะไปกระทำความผิดอย่างอื่นขึ้นอีกทั้งที่รัฐก็รู้ ควรเป็นเรื่องที่รัฐควรหามาตรการป้องกันมิให้มีเหตุร้ายเกิดขึ้น อีกทั้งเป็นกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยยังมิได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น แต่รัฐจะใช้มาตรการบังคับอันเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเพื่อป้องกันไว้ก่อนก็จะเป็นเรื่องที่น่าจะขัดกับหลักกฎหมายอาญาที่ว่า “ไม่มีความผิด ไม่มีโทษ” เมื่อความผิดยังไม่เกิด การจะลงโทษบุคคลไว้ก่อน ก็ไม่สมควรที่จะให้เกิดขึ้น (รัตน ธรรมรัตน์, 2543)

ก่อนที่จะอนุญาตให้จำเลยประกันตัว ศาลจะฟังความเห็นจากทั้งทนายจำเลย และพนักงานอัยการ และอาจจะสอบถามบุคคลที่จะให้การรับรองว่าจำเลยจะไม่หลบหนีและจะมาศาลตามกำหนดนัด ในบางครั้งศาลอาจจะกำหนดเงื่อนไขในการประกันตัวโดยมีคำสั่งไม่ให้จำเลย ติดต่อกับจำเลยร่วมพยานหรือผู้เสียหาย เมื่อศาลเห็นสมควรให้จำเลยได้รับการประกันตัวศาลก็จะกำหนดเงื่อนไขในการประกันซึ่งรวมทั้งวงเงินประกันด้วย พนักงานอัยการและจำเลยอาจอุทธรณ์ คำสั่งเกี่ยวกับการประกันตัวได้ เช่นเดียวกับที่อุทธรณ์คำสั่งเกี่ยวกับการควบคุมตัวก่อนฟ้อง (ประยงค์ นบหนอง, 2558)

ในสหรัฐอเมริกา กฎหมายการปล่อยชั่วคราวผู้กระทำความผิดในคดีอาญา จะมีกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของสหรัฐอเมริกา ค.ศ. 1966 มาตรา 3142 (g) ปัจจัยที่ศาลจะใช้ประกอบดุลพินิจว่าควรอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว โดยกำหนดเงื่อนไขหรือไม่โดยพิจารณาจาก เนื้อหาและลักษณะของข้อหา รวมถึงความผิดเกี่ยวข้องกับยาเสพติด หรือไม่ หนักของพยานหลักฐานที่มีต่อผู้ต้องหาและจำเลย ประวัติของผู้ต้องหาและจำเลย รวมถึงลักษณะของบุคคล สภาพทางกายและจิตใจ ความผูกพันกับครอบครัว การทำงานแหล่งเงินได้ ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน ความผูกพันกับชุมชนพฤติกรรมเดิม ประวัติเกี่ยวกับการใช้สุรายาเสพติด ประวัติอาชญากรรม และรายงานเกี่ยวกับการมาศาลตามนัด และ ในขณะที่มีการฟ้องคดีหรือจับกุม บุคคลนั้นอยู่ระหว่างคุมประพฤติ พักการลงโทษ หรือการปล่อยชั่วคราวระหว่างพิจารณา การอุทธรณ์หรือฎีกา หรือพ้นโทษจำคุก สำหรับความผิดต่อกฎหมายหรือไม่ ลักษณะร้ายแรงของอันตรายที่อาจเกิดแก่บุคคลหรือชุมชนหากมีการปล่อยชั่วคราว ในการพิจารณาปล่อยชั่วคราวโดยมีเงื่อนไขให้ทำสัญญาประกันด้วยทรัพย์สินหรือนายประกัน (ธง ลีพิงธรรม, 2522)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากความเป็นมาของปัญหา แนวคิดทฤษฎี และมาตรการทางกฎหมายทั้งของญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และของประเทศไทย เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวผู้กระทำความผิดในคดีอาญา จึงควรต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคสอง “เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลอาจสั่งให้มีการสืบเสาะพฤติการณ์แห่งคดี คุณลักษณะของผู้กระทำความผิดประกอบการพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราว”

เหตุผลที่เสนอแก้ไขเนื่องจาก ตามมาตรา 108 (7) ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องขังตามหมายศาล ถ้ามีคำคัดค้านของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ โจทก์ หรือผู้เสียหาย แล้วแต่กรณี คำว่า ศาลพึงรับประกอบการวินิจฉัยได้ หมายความว่า ถ้าหากเกิดกรณีที่คำคัดค้านของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ โจทก์ หรือผู้เสียหาย ศาลอาจไม่อนุญาตให้มีการปล่อยชั่วคราวได้ จึงควรให้ศาลใช้วิธีการสืบเสาะพฤติการณ์แห่งคดี คุณลักษณะของผู้กระทำความผิดประกอบการพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราว

บรรณานุกรม

การดำเนินคดีอาญา. ออนไลน์ 18 สิงหาคม 2562. ข้อมูลจาก

<https://sites.google.com/view/phayaojustice/>

คณิต ฒ นคร. (2546). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์วิญญูชน.

- ชัยวิวัฒน์ หิรัญวัฒน์. (2545). **บทบาทพนักงานสอบสวนในการกันคดีไม่ให้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2545.
- ธง ลีพึ่งธรรม. (2522). **ความเป็นมาและทฤษฎีว่าด้วยการประกันตัวในประเทศอังกฤษและอเมริกา**. วารสารอัยการ. ปีที่ 2, ฉบับที่ 20 (สิงหาคม)
- นพนิติ สุริยะ. (2537). **สิทธิมนุษยชน**. กรุงเทพมหานคร : วิทยุชน.
- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2558
- ประยงค์ นบนอบ. (258). **ปัญหาข้อกฎหมายในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา**. นิติศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- พนัส ทศนียนนท์. (2552). “สิทธิในการประกันตัวของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา”
วารสารอัยการ. ฉบับวันรพี ปีที่ 2 (สิงหาคม)
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ราชกิจจานุเบกษา 6 เมษายน 2560 เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก
- รัตนา ธรรมรัตน์. (2545). **อำนาจรัฐในการควบคุมตัว : การประกันในชั้นสอบสวน : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับญี่ปุ่น**. นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรชาติ เกลี้ยงแก้ว. (2558). **การควบคุมผู้กระทำความผิดในชั้นปล่อยชั่วคราวด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์**. นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
- วิระอนงค์ จงจิตร. (2562). **การปล่อยชั่วคราว: ศึกษากรณีการผิดสัญญาประกันต่อศาลและการบังคับตามสัญญาประกัน**. วารสารกระบวนการยุติธรรม. ปีที่ 12 เล่มที่ 1 มกราคม – เมษายน 2562
- วิชญ์ เครื่องาม. (2520). **ปรัชญากฎหมายฝ่ายบ้านเมือง**. บทบัณฑิตย.